

and Five Decades of Thai Visual Arts". Twenty years have elapsed, and the exhibition can still be viewed online with one further decade added to it. The event was meant as a homage, and nobody questions whether the periodization accords well with the trends and directions of Thai art as a whole.

October 13th, 2016 is a milestone in Thai artistic historiography as it has never been before and perhaps never will be. The departure of our beloved monarch does not mark the end of an era, certainly not in artistic terms. On the contrary, it sparks off an unprecedented explosion of artistic expressions of every imaginable form, from every imaginable quarter, by every imaginable group or individual. The demarcation line between professionals and amateurs is obliterated. "He was *our* king; he was *my* king; I am going to mourn his death in my own way and show my mourning to my fellow Thai, and also to the international community." The traditional media no longer suffice, and the new social media provide the most convenient and the most accessible vehicle. And when the royal successor signified his wish not to hasten the pace of the accession to the throne, as he wished to have time to mourn the passing away of his royal father, this sentiment proved to be in consonance with the popular tenor. The country that only a few years ago was on the brink of breaking up into irreconcilable factions appears to be uniting once more in giving expression to its common grief. **Mourning becomes the Thai people.**

If we are talking about the arts, then the question of artistic quality does arise. Emotional fervour can turn into an inspiration only in the case of those who master well their respective crafts. In lesser hands, it can degenerate into artless posturing or mushy paroxysm. Let us take music

Flaubert, confesses that melodramas make him shed tears, but the great tragedies of Goethe do not!) As for the King's compositions, one has to say that great originals usually lend themselves to further artistic explorations, and seven decades have given ample opportunity for Thai arrangers and composers to create masterful versions that more than enrich the repertoire. The version of "Blue Day" by former Privy Councillor, Mom Luang Usni Pramoj, for example, has always sounded convincing, but after October 13th, it touches the depth of your heart. So October 13th can be regarded as a new beginning. The requiems have taken on a new dimension, just like Johannes Brahms's great work, which is not only meant to mourn the dead but also to give hope to the living!

6

Vol. 22
No. 3
Sep.
-
Dec.
2016

When we turn to the visual arts, we must not overlook the bastion of Thai traditional art, namely *the sacred image*. Sculpture, and to some extent, painting, were originally meant to serve a veneration of the sacred. Moving from religious to lay iconography has not been without its problems. Thai history has known its own version of image-breaking too, especially when political propaganda reached its zenith and certain groups of simple-minded folk began to replace their household royal images with that of the self-anointed Bodhisattva of the then political leader. In this respect, it must be said that Thai visual artists have remained conservative and have mostly stayed clear of political brainwashing. Their concern has more to do with how to keep up with the international trend of moving away from the realistic mode of representation, especially portraiture. Let us be honest about it, the current exhibition, "His Majesty Supreme Artist", starting on December 5th, 2016, more than amply testifies to the extremely strained relationship between the majority of Thai painters, including senior ones, with realistic portraiture. Yet it was

Rama IX, who in his capacity as a painter, also contributed to loosening the traditional straightjacket of absolute likeness (much in the same vein as he shook up the Thai bureaucracy with his warning against a too rigid interpretation of the notion, “The king can do no wrong”, in his New Year’s impromptu speech of 2005.)

I wish to refer to the exhibition, “Portrait of the King: The Art of Iconography”, organized by the Bangkok Art and Culture Centre in 2009 which bears witness to the tension between the traditional realistic portraiture and the contemporary attempts at creative deviations - however small - which contain an immense potential that can propel contemporary Thai art circle to the level of a “hermeneutic society”, a society that knows how to interpret, in other words, a thinking society. Let me refer to the painting, “Strength of the Nation”, by Chairat Sangthong, (See illustration below) a “realistic” painting that establishes a link between the common people with the monarch in an indirect way. A 20-baht banknote is worth much, much more than its monetary value, simply because of its moral and spiritual worth. A concept underpins this work of art.

7

ປັກ 22
ລັບປັກ 3
ດ.ຍ.
-
ດ.ຄ.
2559

That word “concept” should take us back to the contemporary art scene, with its aspirations, intellectualism, experimentalism and hermeticism. The visual arts, at the international level, are an area that perhaps leads the way in terms of innovative thinking, and Thai visual artists never fail to keep up with the latest. Take conceptual art as an example. Eminent Thai artists have espoused it, producing thought-provoking works. Abstract art, too, is a domain in which our compatriots have distinguished themselves. In installation, we are internationally recognized: let us not forget *Documenta 12* in 2007 with a monumental Thai contribution in the form of a terraced rice field. (I visited the exhibition

myself and had full understanding for the failure on the part of the hosts to provide sufficient water for it!) Participatory art has given us an opportunity to innovate: the global artistic community knows our Thai fried noodles (*Phad Thai*) better through a “work of art” than via the culinary excellence offered by all those Thai restaurants in foreign lands. As for performance art, even an international star like Marina Abramović is lagging behind her Thai counterpart in tackling the theme of death. We are never short of ideas: even within the framework of the revival of Thai traditional art, one prominent artist can make architecture perform a Thai traditional dance!

8

Vol. 22
No. 3
Sep.
-
Dec.
2016

Recent experiments in media art are multifaceted, and here a serious problem has surfaced: artists do not have the technical skills to carry out the entire process of creating the work, and are content to act like architects. This practice has crossed over to the traditional art forms such as painting and drawing, with the artist assuming the role of a curator, while the real work is done by “craftsmen” who are drafted as mere assistants. The present age is dominated by curatorial leadership marked by self-explanatory loquacity which leaves little room for the public to make its own discoveries. If Thai art abandons artistic skills in favour of ideas and concepts in imitation of international fads, it is alienating itself from Thai ethos. October 13th has reawakened that Thainess, and even art students reacted fast enough to commemorate the departure of their royal “father”. You must give your own best, individually or collectively, to mourn the passing away of your beloved Rama IX.

It may be possible also to speak of a reawakening in the literary field after October 13th. The old belief that ours is a poetic nation steeped

in the habit of singing, dancing and music-making (*Rong-Ram-Thamphleng*) has in recent years been stifled by the digital craze of surfing the net via the smartphone. Literature and orality used to belong together, and the ability to express oneself in verse, marked by improvisational fluency, is thought to have been lost for good. Not so! October 13th has rekindled that dormant poetic fervour which does not have to rely solely on the traditional media, such as print, radio or television, anymore. The social media abound in poetic contributions - of varying qualities, of course but not bereft of deeply felt emotions. Lamentation as a poetic genre is on the rise. Memories of the fatherly kindness of the late King, exemplified through his concrete involvements in the lives of the common folk, find expression in verse form, enhanced by a reaffirmation that his benign actions of various kinds will be emulated and continued. A poetic renaissance is afoot in an age which, globally, has become “prosaic” in every sense of the word. Whereas the awarding of the Noble Prize in Literature of the year 2016 to Bob Dylan might be considered a deliberate salvage operation by harking back to the song as a vehicle of poetry, mourning the departed monarch by way of poetry in this South East Asian land is a spontaneous act of creativity. The only regret is that those song writers mentioned above have not been able to benefit from this literary renaissance. What a strange myopic parochialism!

Viewed against a broader look at the contemporary literary scene, with its formal novelistic experimentalism, its imaginative exuberance in the genre of fanfiction (predominantly online), its popular sentimental narrative mostly overloaded with domestic pettiness that serves as a prop for soap operas (which, alas, have become a most successful Thai

ປັກ 22
ລັບປັກ 3
ດ.ຍ.
-
ດ.ຄ.
2559

export to Asian countries), this poetic resurrection is a singular phenomenon whose long-term effect cannot as yet be gauged. Can Thailand become once more a poetic El Dorado that captured the attention of foreign visitors to Ayutthya in the 17th century?

The urge towards “singing, dancing and music-making” should have provided a fertile ground for the musical theatre, but the fact remains that our contemporary composers and dramatists have not yet been able to capture the ethos of Thai theatricality and the sumptuous and costly productions of “musicals” have not succeeded in freeing themselves from the Western model. At the opposite pole of these theatrical extravaganzas is the rise of the small theatre, very much akin to the German counterpart of *Zimmertheater* (literally “chamber theatre”). Growing up during the heyday of democracy between 1973 and 1976, partially under the influence of Bertolt Brecht, it rose again after a hiatus of about 20 years in the late 1980s, notably with the amateur production of *The Revolutionist* by Kamron Gunadilaka. These small troupes of young progressive thinkers are “amateurs” in the best sense of the word, for most of them have to earn their daily bread by practising various professions, and engage in the theatre for the love of it. They are intellectually far superior to those protagonists of the soap opera and are possessed by political ideals: to create a consciousness for the plight of “the small man” in a predominantly materialistic society. Very soon they graduate from the political to the philosophical theatre, reinterpreting Buddhism in a way that social consciousness and philosophical awareness can merge. I have called them “the Lean Theatre” (*Lakhon Phom*), lean in budget and material resources, but ambitious in their quest for a better society. It is not only in the spoken theatre that they distinguish themselves; their dance theatre,

drawing both from traditional Thai masked drama and Western-style modern dance, is just as thought-provoking. Over the years, these amateurs have acquired such theatrical skills that they are ready to tackle any theatrical form, and even their excursion into the “musical” has proved to be just as successful because of their sense of mission. Needless to say that some of them have become known abroad. However far they have travelled from the originating conditions, they have not forgotten their mission of pricking their compatriots’ conscience vis-à-vis “the small man”.

Radical political scientists normally pitch them on the opposite side of the conservatives and the “monarchists”. But let us face it, King Bhumibol too cared for the plight of “the small man”. He had first-hand experience and never resorted to just giving alms, but encouraged the small man, with basic resources and know-how, to become self-reliant through laborious but gainful employment. Those hilltribes who come a very, very long distance and file into the Royal Palace to pay respects to their beloved “Royal Father” (Pho Luang) now lying in state represent the small man, the target of the theatrical as well as monarchical aspirations. Amazing Thailand, indeed!

We have so far dealt with the issue of how the King’s departure has unleashed an unprecedented artistic creativity of various kinds that is tantamount to a wonder. It has to be assumed that deep faith in His Majesty must have already been steeped in the heart and spirit of the Thai people for so long. Another facet of the phenomenon we have witnessed is perhaps a comforting realization that we are basically an artistically endowed nation that can best externalize our heartfelt emotions via works of art. It would be naïve to conclude that there has been no,

or little, artistic expressions of faith in our King prior to October 13th. The fact is that we perhaps take them for granted or do not notice them. A film like “Loyally Yours” (Duay Khlao) dates as far back as 1987. As mentioned earlier, works of art or exhibitions created or organized after October 13th cannot always presume upon artistic excellence, which is not really the crux of the matter. There is another aspect of the relationship between the King and his people that warrants careful analysis. As His Majesty could express himself through various art forms, music being perhaps the most prominent, does it follow that he himself inspired artistic creativity among his subjects? This naturally goes beyond the role of a patron of the arts, but has to do with the leadership provided by the monarch, in the same way as his august ancestor, King Rama II. It is a question to be kept in mind and may not require an immediate answer.

12

Vol. 22

No. 3

Sep.

-

Dec.

2016

What is of utmost importance is the continuity that we should feel justified to expect from the present creative fervour following October 13th. To use the jargon prevalent in our contemporary society: Can we reckon with a kind of “sustainability” with regard to the present artistic renaissance? As a teacher and educator, I am not inclined to let things take their own natural course. Cultural policy, especially an action-oriented one, should capitalize on the artistic awakening of the Thai people at present. Let us see to it that the fire of faith in our late King remain inextinguishable. This may be easier said than done. There may be no better way to vest the current upsurge of artistic creation with more permanent attributes than integrating this consciousness into the educational process. Fleeting eulogies, lamentations and panegyrics have no permanent value. At this juncture, it must be said that there is no avoiding of the separation of the wheat from the chaff, and an

evaluative act of selecting exemplary artworks inspired by our great King for the purpose of education has to be undertaken. We shall have to make great efforts to explain appropriately to posterity how the good work of a good king can serve as an impetus to his subjects to become creative in various ways: creating inspired and inspiring works of art is one of them. The passage from mourning to positive thinking, then to creative act, is what education can cultivate. Mourning becomes the Thai people, because it does not stop there.

13

ปีที่ 22
ฉบับที่ 3
ก.ย.
-
๖.๑.
2559

Strength of the Nation by Chairat Sangthong

(Reproduced with the kind permission of the artist and Kasikornbank)

พลังของแผ่นดิน โดย ชัยรัตน์ แสงทอง
(ภาพด้วยความอนุเคราะห์ของศิลปิน และธนาคารกสิกรไทย)

พระราชพາໄທສິລະເກີດໃໝ່

ການເຂົ້ານປະວັດຕາສຕ່ຽນໄທຢູ່ໃນບາງຄັ້ງໃຊ້ວິທີການແປ່ງຍຸດສັນຍາຕາມຮັບກາລ ວິທີທີ່ວ່ານີ້ຈ້າກໃຊ້ດັກປະວັດຕາສຕ່ຽນການເມືອງ ແຕ່ເນື່ອນຳນາມໃຊ້ກັບສິລະເກີດປະວັດດັກລ່າງຈາລເປັນການອບທີ່ໃໝ່ໄດ້ຈ່າຍນັກ ຄິງກະນັນກີ່ຍັງມີຂໍ້ອຍກເວັ້ນດັ່ງເຫັນໃນການທີ່ພຣະຣາພຣະອົງກົດທີ່ພຣະອົງຕີ່ໂດທຽງສ້າງອີຫີເພລອັນໃໝ່ຫຼວງໄວ້ກັບການສ້າງສຣົກສິລະເກີດໃໝ່ປະວັດຕ່າງໆ ດັ່ງເຫັນໃນການນີ້ຂອງຮັບກາລທີ່ 2 ຜູ້ທຽງຄວາມເປັນຜູ້ນ້ຳທັ້ງໃນດ້ານວຽກຄິລີປີ ທັກຄິລີປີ ແລະ ສິລະເກີດປະກາດແສດງ ເມື່ອປີ 2539 ສິລີປີນ ນັກວິຊາການດ້ານສິລະເກີດ ແລະ ວິທີການ ໄດ້ຕັດສິນໃຈທີ່ຈະຮັມຕ້ວກັນຈັດນິທຣະການຂາດໃໝ່ໃນຫຼັງຂີ້ວ່າ “ສິລະເກີດແຫ່ງຮັບກາລທີ່ 9” ໂດຍມີການຈັດພິມພື້ນສຸລືບຕຽບປັບປຸງຊຸດຮົວມ 3 ເລີມອອກມາ ໂດຍກີ່ຜູ້ເຂົ້ານໄດ້ຮັບເຫຼືອໃຫ້ເສັນອົບທົວມທີ່ຂ່ອງວ່າ “ກາງູ້ຈາກວິເໜີເກັບຫ້າທະວຽບແໜ່ງທັກຄິລີປີໄທຢູ່” 20 ປີຜ່ານໄປ ນິທຣະການດ້ານລ່າຍັງມີໃຫ້ມ ໄດ້ທ່ານອິນເກອຣ໌ເນີດ ໂດຍມີການເພີ່ມເນື້ອຫ້ານີ້ອີກ 1 ທະວຽບ ນິທຣະການຄັ້ງນັ້ນມຸ່ງທີ່ຈະສ້າງງານອັນເປັນຮາຊພລີ ແລະ ກົມໄດ້ມີຜູ້ໄດ້ສັງວ່າການຈັດແປ່ງຍຸດດັກລ່າງພ້ອງກັບທີ່ກາທາງຂອງສິລະເກີດໄທຢູ່ໂດຍອົງຄ່ວາມຮູ້ອ່ານື່ອ

ເຫດຖານທີ່ເກີດຂຶ້ນເມື່ອວັນທີ 13 ຕຸລາຄມ 2559 ເປັນໜຸດໝາຍທາງປະວັດຕາສຕ່ຽນຂອງສິລະເກີດໄທຢູ່ທີ່ໄໝເຄຍມີມາກ່ອນແລະ ກົມຈະໄໝມີ້ຫຼັກອີກ ການເສດື່ຈ ສວຽບຕາຂອງພຣະມາກັ້ນຕົ້ນຍິ່ງຜູ້ທຽງເປັນທີ່ຮັກຂອງປົງໜານ ມີໃໝ່ຈຸດສິນສຸດຂອງຍຸດອັຍງນ້ອຍມີໃໝ່ຈຸດສິນສຸດໃນດ້ານຂອງສິລະເກີດຍ່າງແໜ່ນອນ ໃນກາງຕຽບກັນຂ້າມ ນັ້ນເປັນຈຸດທີ່ທ່ານໄດ້ເກີດການແສດງອອກທາງສິລະເກີດໃໝ່ປະວັດຕ່າງໆ ຈາກທຸກຄົນທຸກໆທີ່ ໂດຍຜູ້ຄົນຈາກທ່າງທຸກສາວທີ່ ທັ້ງໃນຮະດັບໜຸດແລະ ຮະດັບນຸດຄຸລ ໄນມີການແປ່ງແຍກອີກຕ່ອໄປວ່າ ໂດຍເປັນສິລີປີນອາຊີ່ພ ໂດຍເປັນຜູ້ຮັກສັນຍິນ “ພຣະອົງຕົ້ນທ່ານເປັນພຣະພຣະ ຂອງເຮົາ ພຣະພຣະ ຂອງພັນ ລັ້ນຈະແສດງຄວາມອາຊຸຮັດຕ່ອພຣະອົງຕົ້ນທ່ານ ດ້ວຍວິທີຂອງພັນໃຫ້ເປັນທີ່ປະຈັກຍີ່ຕ່ອເພື່ອນຮ່ວມໜາຕີແລະຕ່ອປະມານນານໜາຕີ ດ້ວຍ” ສື່ບັນດາປະເປົມໄມ້ອາຈອງຮັບການແສດງອອກນີ້ໄດ້ຍ່າງເຕັມທີ່ ແຕ່ສື່ບັນດາປະເປົມຍຸດໃໝ່ເປັນດ້ວຍເຫັນທີ່ໃໝ່ຈ່າຍທີ່ສູດແລະຄຣອບຄລຸມພື້ນທີ່ໄດ້ກວ້າງຂວາງທີ່ສູດ ແລະເນື່ອພຣະຜູ້ສື່ບັນດາປະເປົມທີ່ການແສດງຄວາມປ່ຽນປັບທີ່ຈະລັບການເສດື່ຈຂຶ້ນຄຣອງຮາຍີ່ເພື່ອທີ່ຈະໄລ້ມີເວລາທີ່ຈະກາງແສດງຄວາມໂທມນັສຕ່ອກຮູ້ເສີຍ

สมเด็จพระราชนบิดา พระราชนบประสังค์ของพระองค์ท่านก็จะพ้องกับความรู้สึกของประชาชนคนไทยโดยทั่วไป ดินแดนแห่งนี้ ซึ่งไม่กี่ปีมานี้เองเกือบจะแตกออกเป็นเสียงๆ ไปแล้ว ก็กลับมารวมตัวกันอีกรังหนึ่งในการแสดงออกซึ่งความอาลัย เป็นการหมายแล้วที่คนไทยเรารู้จักโศกเศร้าร่วมกัน

ในเมื่อเรามาลังพูดถึงเรื่องของศิลปะ ประเต็นที่ว่าด้วยคุณภาพของงานย่อมเป็นเรื่องที่ต้องได้รับพิจารณา อารมณ์ความรู้สึกที่เข้มข้นจะแปรสภาพเป็นแรงดลใจได้ก็ต่อเมื่อผู้สร้างงานในสาขาต่างๆ มีมือที่จะรองรับอารมณ์นั้นๆ ผู้ใดมีก็จะแสดงออกได้แต่เพียงในรูปของการร่วงที่ทำหรือแสดงอารมณ์ดีบๆ ที่เกินขอบเขตอันควร ลองดูงานด้านดนตรีสากลเป็นตัวอย่าง ช่วงหลังวันที่ 13 ตุลาคมมีการแสดงออกด้วยดนตรีอย่างมากมาย ผู้ฟังแต่ละคนก็แบบจะเต็มอิ่มอยู่แล้ว แต่ก็น่าจะวินิจฉัยได้ว่าอะไรเป็นอะไรอยู่ในระดับไหน ดนตรีที่แสดงนั้นมีประเภทหลักๆ อุ่น 2 ประเภท คือ หนึ่ง เพลงพระราชพิธีและสอง เพลงที่แต่งขึ้นถวายเป็นราชพิธี การแสดงทั้ง 2 ประเภทโดยทั่วไปแสดงให้เห็นถึงข้อมูลพร่องทางด้านคีตศิลป์อย่างเดียงไม่ได้ และก็อาจจะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงสภาพปัญหาของวงการดนตรีสมัยใหม่ของไทยในวงกว้าง ครั้งหนึ่งเพลงไทยสากลเคยเป็นแหล่งที่กีวีและนักแต่งเพลงร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการรังสรรค์งานระดับแนวหน้าที่เปี่ยมด้วยคุณค่าทั้งในด้านของวรรณศิลป์และคีตศิลป์ ผู้แต่งเนื้อร้องส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันไม่รู้ว่าวรรณศิลป์คืออะไร ในขณะที่นักร้องภาคภูมิใจว่าพวกเข้าสามารถบิดภาษาไทยให้มีสำเนียงของภาษาต่างประเทศได้อย่างงามนั้น นักแต่งเพลงส่วนมากโดยเฉพาะประเภทป้องและร็อกส่วนใหญ่ไม่รู้ในฐานะที่จะเข้าถึงอารมณ์ส่วนลึกได้ และก็ย่อมจะแสดงออกซึ่งอารมณ์ในลักษณะนั้นไม่ได้ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและดนตรีอาเซียนที่เรารู้กันดีไม่ลังเลที่จะให้ข้อวินิจฉัยว่า ในบรรดารายการดนตรีทั้งหลายทั้งปวงนั้น กลุ่มนักร้องและนักดนตรีสูกทุ่งเสนอผลงานที่มีคุณภาพดีที่สุด ถึงจะนั้นผู้เขียนก็ยังอดคิดไม่ได้ว่า การถ่ายความจริงภักดีด้วยการหล่อนำภาพร้อนและการพูดพ่ายนั้นอาจเกินพอดีไปในท้ายที่สุดโอกาสนี้คงไม่ใช่โอกาสที่จะใช้วัฒนธรรมของการวิจารณ์อย่างเคร่งครัดนัก ในโลกของ

สืบสัมគម มีนักดูดน้ำรีดดับไฟเหตุที่บ้านน้ำผู้หนึ่งออกมารายร้องให้มีการผ่อนปรนกันบ้าง เพราะเรารู้ว่าไฟโภกสารผู้คนได้แสดงความอาลัยต่อการจากไปของพระราชาตามความถันดของแต่ละบุคคล

ในทางที่กลับกัน ศิลปินที่ยิ่งใหญ่ย่อมรู้จักที่จะผันอารมณ์เข้าไปอยู่ในส่วนเล็กของจิตใจ แล้วเรียกกลับมาได้ในยามสงบ (ดังที่กวีชาวอังกฤษวิลเลียมเวิร์ดสเวิร์ธ [William Wordsworth] ได้กล่าวไว้) จากนั้นก็สามารถค้นพบการแสดงออกที่สร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้รับโดยรักษาความพอดีเอาไว้ได้ (นักเขียนนวนิยายผู้ยิ่งใหญ่ข้าฝรั่งเศส กลุ่ดาฟ โฟล์เบรตต์ [Gustave Flaubert] เคยกล่าวไว้ว่า เขาหลงน้ำตาไปมากกับละครประเภทฟุ่มฟาย แต่โศกนาฏกรรมเอกของนากวีเกอเรไม่ทำให้เขามีปฏิกริยาทางอารมณ์แบบนั้นเลย) ในส่วนที่เกี่ยวกับเพลงพระราชินพนธ์นั้น เราชด้วยความรับรู้ว่างานดันแบบที่ทรงคุณค่าเอื้อให้เกิดการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องได้ และ 70 ปีที่ผ่านไปเป็นประจักษ์พยานได้ว่า มีผู้นำเพลงพระราชินพนธ์เหล่านี้ไปเรียบเรียงในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ และงานเหล่านี้สามารถสร้างความมั่งคั่งทางคุณค่าให้แก่องค์นิพนธ์ดังเดิมได้ ขอยกตัวอย่างเพลง “อาทิตย์อัมแสง” ซึ่งอดีต ยพนฯ องค์มนตรี ม.ล. อัศนี ปราโมช เรียบเรียงขึ้นนั้น ถือได้ว่า ไฟเราะอยู่แล้ว แต่ในช่วงหลังวันที่ 13 ตุลาคม ฉบับที่เรียบเรียงสำหรับวงดนตรีคลาสสิกฉบับนี้จับใจผู้ฟังยิ่งนัก ด้วยเหตุนี้ วันที่ 13 ตุลาคม จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ เพลงแห่งความอาดูร์ได้สร้างมิติใหม่ขึ้นมา เช่นเดียวกับเพลงรำลีกถึงผู้จากไป (Requiem) ของ โยหันเนส บร้าห์มส์ (Johannes Brahms) ที่มิได้แต่งขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ให้ความหวังต่อผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ด้วย

ถ้าจะหันไปพิจารณาทัศนศิลป์ปัจจุบัน เราก็มีความมองข้ามปราการอันแข็งแกร่งของศิลปะไทยแบบประเพณีได้นั่นคือ รูปเคารพ ประดิษฐกรรม และในระดับหนึ่ง จิตกรรม แต่เดิมทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเปลี่ยนผ่านจากประติมานวิทยาทางศาสนาไปสู่รูปแบบของประติมานวิทยาที่มิใช่ศาสนาใช่ว่าจะปราศจากปัญหา ประวัติศาสตร์ไทยมีประวัติของ

การทำลายรูปเคารพอยู่บ้างเช่นเดียวกับประวัติศาสตร์ตะวันตก เราชงจะไม่ลืมเหตุการณ์เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาในช่วงที่การโ zusานาชานเข้ามาทางการเมืองดำเนินไปอย่างรุนแรง จนถึงขั้นที่ชาวบ้านบางกลุ่มถูกล้างสมองให้ปลดพระรูปของพระราชาออก และทดสอบด้วยรูปใหม่ของผู้นำทางการเมืองในขณะนั้นที่สมมุติตัวเองขึ้นเป็นพระโพธิสัตต์ โชคดีที่ทัศนศิลปินไทยอาจยังมีความเป็นอนุรักษ์นิยมอยู่และไม่พร้อมที่จะถูกล้างสมองตามไปกับเขารอ ความหมกมุ่นของศิลปินส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางของการเดินให้ทันกระแสใหม่ระดับนานาชาติที่เบี่ยงเบนไปจากสังนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการสร้างภาพเหมือน เราชงต้องยอมรับโดยดุษณิว่า นิทรรศการ “อัครศิลปินแห่งอุกกาล” (เริ่มวันที่ 5 ธันวาคม 2559) เป็นประจักษ์พยานที่โด้ดี้ยังไฉไลกว่า การเดินทางกลับไปสู่สังนิยมในหมู่จิตรกร อันรวมถึงจิตรกรอาวุโส เป็นไปได้ยากมาก อันที่จริง รัชกาลที่ 9 ในฐานะที่ทรงเป็นศิลปิน ก็ทรงมีบทบาทเช่นกันในกระบวนการผ่อนคลายจากการวัดรังของสังนิยม โดยเฉพาะในเรื่องของการเหมือน (ซึ่งก็เป็นไปในแนวเดียวกับที่พระองค์ทรงเตือนไว้ให้สังคมไทยผูกติดอยู่กับความเชื่อเก่าๆ ในเรื่องของ “The king can do no wrong” [ทรงใช้ข้อความภาษาอังกฤษนี้ในพระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี 2548])

ผู้เขียนคร่าวข้ออ้างถึงนิทรรศการ “ภาพของพ่อ : บารมีแห่งแผ่นดิน” ซึ่งหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเมื่อปี 2552 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการที่ศิลปะไทยพยายามจะแสวงหาทางสายกลางระหว่างการสร้างภาพเหมือนแบบดั้งเดิมกับการเบี่ยงเบนอันเป็นทศทางใหม่ มองในแง่บวก ข้อขัดดังกล่าว ผลักดันให้ทัศนศิลป์ไทยพัฒนาไปในทิศทางที่สนับสนุน “สังคมแห่งการตีความ” อันหมายถึงสังคมแห่งความคิด ผู้เขียนคร่าวขอกล่าวถึงผลงานจิตรกรรมที่ชื่อ “พลังของแผ่นดิน” โดยชัยรัตน์ แสงทอง (ดูภาพประกอบข้างต้น) ซึ่งเป็นงานประเภทสังนิยมที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนคนธรรมดากับภัยตระย์ด้วยวิธีการที่ไม่ตรงไปตรงมา ขนาดใบละ 20 บาทในภาพนี้มีคุณค่าเกินกว่ามูลค่าของมันมากนัก ทั้งนี้ เพราะเป็นเรื่องของคุณค่าทางจิตวิญญาณ และทางศิลธรรม ภาพนี้ต้องอยู่บนราชฐานของโน้ตั๊กที่แข็งแกร่งอย่างแผ่นดิน

คำว่า “มโนทัศน์” ชวนให้คิดถึงวงการศิลปะในปัจจุบันที่เปลี่ยมด้วยคุณลักษณะของการแสวงหา ความเป็นปัญญาชน ความใส่ใจในเรื่องของการทดลอง และความลงใจที่จะทำให้งานศิลปะยกแก่การเข้าใจ ทัศนศิลป์ในระดับนานาชาติเป็นสาขาของการสร้างสรรค์ที่นำทางในด้านของนวัตกรรมทางความคิด และศิลปินของไทยเราก็ไม่เคยตกยุค ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ “ศิลปะเน้นแนวคิด” (conceptual art) ศิลปินแนวหน้าของไทยร่วมเดินไปกับกระแสที่สามารถสร้างงานที่กระตุ้นความคิดขึ้นมาได้อย่างแห่งอน เชนเดียวกับศิลปะนามธรรมซึ่งเป็นสาขาที่ผู้สร้างงานของไทยได้แสดงผ่านมือให้ประจักษ์เห็น ในด้านของศิลปะจัดวางเราก็ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ในนิทรรศการ Documenta ครั้งที่ 12 เมื่อปี 2550 ศิลปินไทยเสนอผลงานที่ใหญ่ยิ่งในรูปของผู้เขียนได้ปะชุมนิทรรศการด้วยตนเอง และก็เห็นใจเจ้าภาพที่ไม่สามารถหาสำหรับห้องเลี้ยงต้นข้าวได้อย่างเพียงพอ) สำหรับศิลปะส่วนร่วม (participatory art) ก็จัดได้ว่าเป็นการให้โอกาสแก่ศิลปินไทยที่จะคิดใหม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาคมนานาชาติอาจจะรู้จัก “ผู้ดีไทย” จากผลงานทางศิลปะดีกว่าการได้ลิ้มรสอาหารอันโอชะจากร้านอาหารไทยซึ่งมีอยู่ทั่วไปในต่างประเทศ สำหรับ “ศิลปะมุ่งแสดง” (performance art) นั้น แม้แต่ดาวเด่นระดับนานาชาติ เช่น มาเรียน อะบาราม โมวิช (Marina Abramović) ก็ยังได้ตามศิลปินไทยไม่ทันในเรื่องของการนำความตายมาเป็นเนื้อหาของศิลปะ เรายังคงอับจันในด้านของการคิดใหม่ แม้แต่กระแส “ศิลปะไทย” ก็มีศิลปินที่สามารถจับสถานีปัจจุบันในการร่วมมาร่วมครุ่นคิดใหม่

การทดลองล่าสุดในด้านของ “ศิลปะพึ่งสื่อ” (media art) มีความหลากหลายมาก และในกรณีนี้เราไม่อาจมองข้ามปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นั่นก็คือ ศิลปินเริ่มขาดความจัดเจนในทางเทคนิคที่จะสร้างสรรค์งานตลอดกระบวนการ และก็ผันตัวไปทำหน้าที่เยี่ยงสถานีก่อผู้ออกแบบซึ่งไม่จำเป็นต้องลงมือก่อสร้างเอง วิธีการเช่นนี้ข้ามเดนกลับไปมือทิพลต่อศิลปะแบบประเพณี เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากวิตรกรรมและการวัดเส้น ซึ่งศิลปินทำหน้าที่เป็นเพียงภัณฑารักษ์ในขณะที่ตัวงานศิลปะนั้นเป็นผลผลิตของ “ช่าง” ซึ่งเข้ามารับหน้าที่ในฐานะ

ผู้ช่วยศิลปิน ในยุคปัจจุบันภัณฑารักษ์มีบทบาทในเชิงผู้นำสูงมาก และก็มักอาสาเข้ามาริบายางานศิลปะโดยพิสดารเสียจนมหานแทบไม่มีโอกาสที่จะได้แสดงความหมายด้วยตัวเอง ถ้าศิลปะของไทยหันหลังให้กับความจัดเจนในทางฝีมือ โดยมุ่งเน้นความคิดและมโนทัศน์ตามกระแสนานาชาติแล้วลักษณะที่อ่อนไหว่าเราทำลังแพลงแยกออกจากแก่นของวัฒนธรรมทางศิลปะของไทย วันที่ 13 ตุลาคม ทำให้เราฟื้นความเป็นไทยกลับมาได้ และแม้แต่นักศึกษาศิลปะก็สร้างงานที่น่าประทับใจขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว เพื่อที่จะบูชาอาลัยพระราชผู้เป็นเยี่ยงพระบิดาของพวากษา ในกรณีนี้ ศิลปินต้องถวายงานที่ดีที่สุดของตนเป็นราชพลี ไม่ว่าจะในระดับบุคคลหรือในระดับหมู่คณะ เพื่อ hon' รำลึกถึงรัชกาลที่ 9 ผู้ทรงเป็นที่รักของปวงชน

ในส่วนของวรรณศิลป์ก็จากล่าวไว้ว่ามีการฟื้นตัวขึ้นเช่นกัน ความเชื่อตั้งเดิมที่ว่าเราเป็นชนชาติที่เจนจัดในเรื่องของร้องรำทำเพลง "ได้ถูกกลบไปเสียด้วยอุปนิสัยมักง่ายที่ทำได้แค่ถูกใจมีอิปบันสมาร์ตโฟนเพื่อท่องไปในโลกของอินเทอร์เน็ต ดูประหนึ่งว่าวรรณศิลป์กับชนบุกป่าจะที่เคยอยู่ร่วมกันเป็นเอกภาพ อันรวมถึงความสามารถในการแสดงออกด้วยร้องอย่างแคล้วคล่องนั้น เกือบจะสูญพันธุ์ไปแล้ว โชคดีที่ความจริงหายเป็นเช่นนั้นไม่วันที่ 13 ตุลาคม ได้จัดประการใหญ่ยิ่งแย่ห่วงวรรณศิลป์ได้จัดการแสดงขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง มีใช่ด้วยสื่อที่คุ้นๆ กันอยู่แต่เดิม เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เท่านั้น แต่สื่อสังคมออนไลน์ก็เติมไปด้วยงานทางวรรณศิลป์ (ซึ่งคุณภาพอาจไม่คงที่ แต่เมื่อได้ขาดอารมณ์ความรู้สึกจากส่วนลึก) การแสดงออกซึ่งความอาดูร์ ด้วยรูปแบบทางวรรณศิลป์กลับมา มีชีวิตชีวາอีกครั้งหนึ่ง ความทรงจำที่เกี่ยวกับพระราชผู้มีพระเมตตาเยี่ยงพ่อ อันเห็นได้จากการที่พระองค์ได้ทรงมีส่วนร่วมในชีวิตของคนธรรมดามนัญ ได้รับการแสดงออกในรูปของร้องร้อง อันเป็นเครื่องยืนยันถึงความประณานอันแรงกล้าที่จะสืบทอดกิจอันเปี่ยมด้วยนำพระทัยของพระราช การฟื้นฟูวรรณศิลป์ได้เริ่มขึ้นแล้วในยุคที่โลกได้ถูกอย่างห่างออกไปจากความเป็นวรรณศิลป์มากขึ้นทุกที่ การที่ราชบันฑิตยสภากแห่งสวีเดนได้ตัดสินใจมอบรางวัลโนเบล สาขาวรรณศิลป์ให้แก่ บوب ดีแลน (Bob Dylan)

Dylan) อาจถือได้ว่าเป็นความพยายามที่จะกู้สถานการณ์ด้วยการย้อนกลับไปหาบทบาทของเพลงในฐานะเครื่องแสดงออกถึงวิญญาณแห่งวรรณศิลป์แต่สำหรับแคนสุวรรณภูมิของเรานั้น ความอัลัยที่มีต่อการแสดงถึงสุสวรรณศิลป์ของพระราชพาราเป็นการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่เป็นธรรมชาติ แห่งเสียงด้วยที่นักแต่งเพลงที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงในตอนต้นไม่รู้จักใช้การพื้นฟูวรรณศิลป์ในครั้งนี้ให้เป็นประโยชน์ ด้วยเหตุใดเล่าที่พากเสียงติดอยู่กับการมองโลกอันคับแคบโดยปราศจากทัศนะอันกว้างไกล

ถ้าจะมองโลกของวรรณศิลป์ไทยในวงกว้าง เราก็จะสังเกตได้ว่ามีการเขียนเชิงทดลองในรูปของนวนิยาย มีความตื่นตัวในด้านของการใช้จินตนาการในแพนฟิล์ด โดยเฉพาะฝ่ายโลกเสมือน สำหรับนิยายยอดนิยมจำนวนมากนั้น ก็ยังคงมุ่งเน้นอยู่กับประดิษฐ์เล็กๆ ในระดับครอบครัว ซึ่งได้กล่าวเป็นอาหารอันโอชะของครอบครัวเน่าทางโถรหัศน์ ที่ปรับตัวเป็นสินค้าส่งออกอันประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งในประเทศแถบเอเชีย ถ้าพิจารณเป็นเช่นนั้น การพื้นคืนชีพของกวีนิพนธ์จึงเรียกได้ว่าเป็นปรากฏการณ์อันโดดเด่นที่เรียบง่ายตามองเห็นผลกระทบในระยะยาวได้ ไทยเราจะกลับไปเป็นสุวรรณภูมิแห่งวรรณศิลป์อีกครั้งหนึ่งได้หรือไม่ ซึ่งครั้งหนึ่งแคนทองดังกล่าวได้สร้างความตื่นเต้นให้แก่ภาคตุ่นกะจากตะวันตกมาแล้วตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17

สัญชาตญาณแห่งการร้องรำทำเพลงน่าจะเป็นขุมทรัพย์อันอุดมที่ก่อให้เกิดละครเพลงที่ดีได้ แต่ความจริงปรากฏว่า นักแต่งเพลงและผู้เขียนบทละครในยุคปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงแก่นของความเป็นละครของชนชาติไทยได้ และละครเพลงอันสุดหูที่ต้องลงทุนมหาศาลก็ไม่สามารถที่จะปลดแอกจากอิทธิพลตะวันตกได้ชั่นกัน ในทางที่ตรงกันข้ามกับความฟังเพื่อของละครเพลงที่กล่าวมานี้ เราก็เห็นการก่อทำเนิดของกลุ่มละครเล็กๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กับละครเยอรมันที่เรียกว่า “ละครสำหรับเล่นในห้อง” (Zimmertheater) ละครรูปแบบใหม่ที่ก่อร่างหลังจากที่ขาดหายไปเกือบ 20 ปี โดยมีละครเรื่อง “คือผู้อภิวัตต์”

ของคำนวน คุณະดิลก เป็นตัวจุดประกาย คณะละครเล็กๆ เหล่านี้ประกอบด้วย หนุ่มสาวผู้ช่างคิด คือเป็น “ผู้รักสมัครเข้ามาเล่น” ในความหมายที่ดีที่สุดของ คำว่า “amateurs” ทั้งนี้ เพราะพากษาส่วนใหญ่ยังต้องหาเลี้ยงต้นทางด้วยอาชีพ ต่างๆ แต่สมัครเข้ามาทำละครด้วยใจรัก ในด้านของสติปัญญา พากษาอยู่ เหนืออกลุ่มละครนำหานมามาก และก็ดูจะเป็นผู้ที่มีอุดมคติทางการเมือง นั่นเอง ที่ต้องการสร้างความสำนึกรักในสังคมคิดถึงจะต้องการของคนตัวเล็กๆ ในสังคมที่วัตถุนิยมเป็นใหญ่ “ไมชา”ไมนานพากษาปรับละครทางการเมือง ขึ้นสู่ระดับของละครปรัชญาได้ โดยปรับความคิดแนวพุทธให้อื้อต่อความ สำนึกรักในสังคมและความตื่นตัวทางปรัชญาไปพร้อมกัน ผู้เขียนเรียกละคร เหล่านี้ว่า “ละครพอmom” คือผอมในด้านของการเงิน ขัดสนในด้านของทุนรอน แต่มีความหมายอภิญานในด้านที่จะสร้างสังคมที่ดีกว่านี้ พากษาไมได้จัดเจน แต่เฉพาะในด้านของละครพูดเท่านั้น แต่ในระยะหลังนี้ นาฏศิลป์แบบใหม่ที่ รู้จักในนามของ dance theatre ซึ่งนลดาดพอที่จะเรียนรู้จากนาฏศิลป์ไทยแบบ ประเพณีเช่นโขน รวมทั้งบัลเลต์สมัยใหม่ของตะวันตก และหลอมรวมกันเข้า เป็นการแสดงที่ชวนคิด เมื่อเวลาผ่านไป ผู้รักสมัครเล่นเหล่านี้ก็สร้างความ จัดเจนในด้านละครให้เก่าต้นเอง จนสามารถที่จะสนองละครรูปแบบได้ก็ได้ และ แม้แต่การที่พากษาหาญเข้าไปทำละครเพลงแนว musical ก็ประสบความ สำเร็จเช่นกัน เพราะเข้าสู่ว่าต้องการจะไปในทิศทางใด ไม่จำเป็นต้องกล่าวว่า พากษาบางคนเป็นที่รู้จักดีในต่างประเทศ ไม่ว่าพากษาจะพัฒนาตนเองไป ไกลจากจุดเริ่มต้นเพียงใด เขายังไม่เคยลืมหน้าที่ตั้งเดิมในการที่จะกระตุ้นเตือน ให้เพื่อนร่วมชาติสำนึกรักสู่สมอถึงชีวิตของคนตัวเล็กๆ

นักวัฒนาศิลป์ทั่วทุกแห่งมักจะว่าตัวศิลปินพากนี้ไว้ในฝั่งตรงกันข้ามกับ อนุรักษ์นิยมและพากษาที่ถูกกล่าวว่าวนินิยมเจ้า แต่ขอให้เราจงรับความจริงว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ก็ทรงห่วงใยในจะต้ากรรม ของ “คนตัวเล็กๆ” เช่นกัน พระองค์ทรงมีประสบการณ์ตรง และมีได้ทรงทำ เพียงแค่การโปรดท่าน แต่ทรงสนับสนุนคนตัวเล็กๆ เหล่านี้ด้วยการพระราชทาน ทรัพยากรพื้นฐานและความจัดเจนทางเทคนิค ซึ่งเอื้อให้พากษาช่วยต้นเอง

ໄດ້ດ້ວຍການທໍາງໜັກອັນເປັນສົມມາອາຊີວ ພວກຫາວເຂາຊີ່ງເດີນທາງມາໄກລ ມາກເພື່ອຄວາຍບັນຄມພະບໍມຄພ “ພ່ອຫລວງ” ເປັນຕົວແທນຂອງ “ຄົນດ້ວຍເລືົກງ່າງ” ຂຶ້ງກີບເປັນທັງຈຸດໝາຍປລາຍທາງຂອງກະບວນກາຮຍ່າຍວາດ້ວຍສິລປະກາຮລະຄຣ ແລະດ້ວຍໂຄງກາຮລວງ ຄຳຄົມທີ່ເຮົາໃຊ້ໜັກຫັກທ່ອງເທິ່ງວິຊີ່ອ “Amazing Thailand” ນ່າຈະໃຊ້ກັບປາກຸງກາຮັດທີ່ກຳລ່າວາໝາງຕັ້ນໄດ້ດ້ວຍ

ເຮົາໄດ້ເຫັນແລ້ວວ່າ ການເສດັ້ຈສວຽດຕະຂອງຮັບກາລທີ່ 9 ໄດ້ກ່ອໄຫ້ເກີດກາຮ ສ້າງສຣັກທາງສິລປະໃນຮູປແບນຕ່າງໆ ອຍ່າງທີ່ໄມ່ເຄຍມືມາກ່ອນ ໃນຮະດັບທີ່ອາຈຈະ ເຮົາໄດ້ວ່າເປັນສິ່ງທັງໝົດທີ່ມີມາກ່ອນ ໃນຮະດັບທີ່ອາຈຈະ ຄົນຈະຝັ້ງອູ້ໃນຈົວລົງຄູານຂອງຄົນໄທຍາມເປັນເວລານານ ອົກມິດໜຶ່ງຂອງປາກຸງກາຮັດທີ່ເຮົາໄດ້ເຫັນປະຈັບປັດກີ້ວິຊີ່ ກາຮສຳນິກໄດ້ວ່າ ໂດຍເນື້ອແທ້ແລ້ວ ເຮົາເປັນຫາດີທີ່ມີຄັກຍາພີໃນກາຮສິລປະ ແລະເຮົາສາມາຮັດທີ່ຈະນຳຄວາມຮູ້ສຶກເບື້ອງລືກອອກມາແພຍແສດງໃນຮູປອອງກາຮສິລປະໄດ້ຈະຈະໄມ່ມີຄຣີທີ່ຕົ້ນເຂັ້ມພອທີ່ຈະເໝາຮວມເຂົາວ່າກາຮແສດງອອກເຊີງລືກດ້ວຍສິລປະມີນ້ອມກາຮໂຮງໄມ່ມີມາເລີຍໃນຫ່ວງກ່ອນວັນທີ 13 ຕຸລາຄມ 2559 ຈາກເປັນໄປໄດ້ວ່າ ສິ່ງເຫຼັນນີ້ອູ້ກັບເຮົາໃນຊີວິຕປະຈໍາວັນອູ້ແລ້ວໂດຍທີ່ເຮົາມອງໜ້າມນີ້ໄປ ກາພຍນຕຣີທີ່ກຣງຄຸນກາພເຊັ່ນ “ດ້ວຍເກລຳ” ໄນໃຊ້ປາກຸງກາຮັດໄໝ່ ເພຣະສ້າງຂຶ້ນມີອື່ນ 30 ປີມາແລ້ວ ດັ່ງທີ່ກຳລ່າວາແລ້ວຂ້າງຕັ້ນ ຈາກສິລປະໂຮງອິນໂກຮຄກາຮສິລປະທີ່ຈັດຂຶ້ນຫລັງວັນທີ 13 ຕຸລາຄມນັ້ນໄມ່ ຈາກເຮົາໄດ້ວ່າເປັນງານທີ່ເປີຍມດ້ວຍຄຸນຄ່າທາງສິລປະໃນຮະດັບແນວໜ້າໃນທຸກກາຮັດໄປ ຜົ່ງນັ້ນໄມ່ໃຊ້ປະເດີນທີ່ສຳຄັງທີ່ສຸດ ແຕ່ກີມີແໜ່ງມຸ່ອື່ນທີ່ເກີຍກັບຄວາມສົມພັນໜີ້ຮ່ວ່າງພຣະຈາກັບພສກນິກຮອງພຣະອົງຕີ ຜົ່ງທີ່ຕ້ອງກາຮວິເຄຣະທີ່ອຍ່າງຄືກ້ວນ ໃນເມື່ອພຣະຈາກຮອງອູ້ໃນຮານະທີ່ຈະແສດງອອກດ້ວຍກາຮສິລປະໄດ້ເປັນອຍ່າງດີດ້ວຍພຣະອົງຕີເອງ ໂດຍເລີພາະໃນດ້ານອອງດນຕຣີ ເຮົາສາມາຮັດທີ່ຈະຫ້າຂ້ອສຽບໄດ້ວ່າ ພຣະອົງຕີກີນແປ່ນແຮງດລໄຈໃຫ້ເກີດກາຮສ້າງສຣັກທາງສິລປະໃນໜຸ່ງຄົນໄທຍ ປະເຕີນນີ້ເກີນແລຍໄປຈາກກາຮທັງເປັນອົງຄູ່ຄຸ້ມກົມກີລປະ ແຕ່ເປັນເຮືອງທີ່ເກີຍກັບກາຮເປັນຜູ້ໜ້າອອງກັບຕຣີໄທຍ ເຊັ່ນເດີຍກັບໃນກາຮທີ້ຕັ້ນພຣະຈາກງົດຕີ ເຊັ່ນຮັບກາລທີ່ 2 ເຮົາຈະເກີບປະເດີນເຫຼັນນີ້ໄວ້ໃນໄຈໂດຍທີ່ຍັງໄມ່ຕ້ອງຫາດໍາຕອບໃນຂະນິ້ນ

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความต่อเนื่องในการสร้างสรรค์ที่เราควรจะมีสิทธิ์ คาดหวังได้ว่าจะเกิดขึ้นได้หลังจากวันที่ 13 ตุลาคม คำที่ใช้กันอยู่เสมอใน สังคมร่วมสมัยของเราคือ “ความยั่งยืน” (sustainability) น่าจะนำมาใช้กับวงการ ศิลปะได้ในฐานะที่เป็นครูและเป็นผู้อยู่ในวงการศึกษามากมาย ผู้เขียนไม่พร้อม ที่จะปล่อยให้ทุกกลิ่นทุกอย่างดำเนินไปตามธรรมชาติ โดยนายวัฒนธรรม โดย เนพาณิอย่างที่ส่งผลเชิงปฏิบัติ น่าที่จะได้รับอนิสัจจะกระบวนการศิลปะ ใหม่ในทางศิลปะในหมู่คนไทยในขณะนี้ ขอให้เรารักษาและแห่งศรัทธาที่มีต่อ พระราชไวยากราชให้ดับไปได้ ประเด็นนี้อาจจะพุดง่ายกว่าทำ ไม่มีหนทางอันใด ในการสร้างความถาวรให้แก่การตั้งตัวทางศิลปะครั้งนี้ที่ดีไปกว่าการผังตัว เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการบ้านการทางการศึกษา

อาศิริวัตและความอาลัยอาวรณ์ ถ้าเป็นปรากฏการณ์ที่ผ่านมาแล้วผ่าน ไป ก็เป็นสิ่งที่ไร้ค่า ณ จุดนี้เราจำเป็นจะต้องรู้จักแยกแยะออกจากกระพี้ และ จะต้องกล้าที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นงานที่ทรงคุณค่าที่น่าจะนำไปปรับให้เป็น ส่วนหนึ่งของเนื้อหาของการศึกษา เราจะต้องรู้จักที่จะให้คำอธิบายอย่างพอ เห็นจะพอดีให้แก่คนรุ่นหลังรับฟังได้ว่า กรรมดีของปิยราชสามารถเป็นแรง กระตุ้นให้พสกนิกรก่อกิจสร้างสรรค์ได้ในหลากหลายรูปแบบ การสร้างงานศิลปะที่ ดลใจคนได้ก็เป็นรูปแบบหนึ่ง การเปลี่ยนผ่านจากความอลัยในองค์พระราชา ไปสู่การคิดสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่การรังสรรค์งานเป็นสิ่งที่การศึกษาสร้างได้ การที่คนไทยเราอัลยพระราชาด้วยความจริงใจเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี แต่เราจะ ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่นั้น

23

ปีที่ 22
ฉบับที่ 3
ก.ย.
-
๖.๑.
2559

เชิงอրรถ

¹ แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับของผู้เขียนเองชื่อ “Mourning Becomes the Thai People: October 13th and an Artistic Renaissance”

